

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.
Ara évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhét napos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A nyilatkozatok cikkek sora után 15 kr. előlegez beiktatása mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 18.

III.

(D) A régi álladalmakban csak a nemesség, mint fegyveres erő létezvén, az ország-képviselőnek főfeladata a nemesség közti magánjogi viszonyok elintézésére alkotott törvények hozatalában, s a honvédelemre és államháztartásra szükséges adónak a népből megfizetésében határozódott. Az igazságtűgy és a hadügy képezte a régi államgépezet két kerekét; a nevelést bízták a papokra, a kereskedést a zsidókra, görögökre és a városi polgárok életrevalóságára, a közlekedést az Isten kegyelmére, a mely nap-sugaraival megszárazta, vagy fagyával el-fagyallá a föntögi erő sarat, vagy ha az idő nem kedvezett, az ingyen robotból kitélt a hatós fogat, a mely a sárból kirántson, a szegény ember pedig mezitláb járván nem rekedt bele csizmájába.

Ez időben elég volt az udvar körül egy tanács és egy korlátnok, mely a fejedelmi intézkedéseket ellenőrizte; az ország törvényei megszülettek a szükséghez képest, nem nagyon érzett a szaktudomány hiánya, egy nagy urból a kormányzó minden tulajdona kitélt.

De eltűnt az idő, hogy a nemzetek csak hadi zsákmányból s csatán elfogott rabszolgákból gazdagodjanak; az emberi méltóság észrevette, hogy a megélhetés végett nem egymást kell irtania az emberiségnek, hanem sokkal inkább ki kell aknáznia a föld és a szorgalom s ész elrejtett kincseit; föl kell keresni, s megnyitni közlekedés által a világ néptelen réseit, kicserélni a nemzetek vagyonát, mert a föld eleget adott, hogy még két akkora tömeg is, mint az emberiség, megélhessen belőle.

Lejárt az idő, midőn csak a csaták di-csősége s győzelmei hozták meg a nemzetek virágzását; az ész, méltóság, ipar és szorgalom boldogokká s szabadokká tett egyes nemzeteket, a mint láthatuk azt Franciaország zivataros életének egyes korszakaiban, láthatjuk Anglia folytonos emelkedésében, Belgium, Hollandia gyors előhaladásában.

Az eszélyes uralkodás fölkereste s felőlelte a szakértelmiséget; az addigi kancellárok s tanácsosok helyét szakemberek foglalták el. Elválaszták a közigazgatást az igazságszolgáltatástól, a pénzügyet a hadügytől, a kereskedelmet, nevelést, közlekedést, rendőrséget külön szakokra oszták fel; élükre állítottak férfiakat, kiket minisztereknek neveztek.

Valjon kérdjük T. urat, helytelen intézkedés volt-e ez, valjon lehet-e egy ember mindentudó, a ki éppen úgy érten a pénzügyvitelhez, mint az igazságszolgáltatáshoz, s a neveléshez, mint a hadakozáshoz, s a kereskedelemhez éppen úgy, mint a közoktatáshoz?

T. ur eszméje szerint, a ki gyűlöli a minis-terialis formát, egy korlátnokból és a septemviratus elnökeiből minden kitek; mi ily genialis képességeket nem ismerünk, s annak tulajdonítjuk, hogy habár alkotmányos életünk a legrégibb Európában, hazánk anyagi és intézményi fejlődésében messze hátramaradt a civilizált népektől, mert sem kormányzása-unk élén nem állott szakértelem, sem országgyűléseink tanácskozásait nem köny-nyiték valódi államtani szakok szerint kép-zett államférfiak előmunkálatai.

Az egész emberiség rég belátta e hiányt, a mit T. ur és pártja nem látszik belátni, és egész Európában honosítva van Angliában ép-pen úgy, mint Moldva-Olahországban, Fran-ciaországban éppen úgy, mint Mexikóban, Ausztriában vagy Oroszországban a szak-ministerium eszméje.

Hisz még egy nagy birtokos is nem biz-ma már mindent praefectusára, gépészt fogad-gépjai mellé, peres ügyeit jogtudor inspecto-rára, földtagjait képzett gazdatisztára bizza, mindeuki beosztja ügyvitelére körül a tehetsé-geket; csak T. urék államháztartásában kell egy kancellárnak s egy néhány korlátnokosági tanácsosnak mindent tudni, a kiket helyükre rak a tekintély és nepotismus a nélkül, hogy kellő szakismereteik után csak tudakozód-
nak is.

A szakministerium fogalma tehát emberi szükség, a mely az államháztartás több oldalú kifejlődésével önként állott elé; nincs ez népek sajátjaihoz, nincs ez alkotmányfor-mákhoz kötve, kifolyása a nemzetek és trón-ok szükségének, miután a népek löketeinek az előrehaladó népek által, s vagy haladniuk kell, vagy kihullanak; és a szakismeret egye-dül vezetheti az államháztartás többnemű ágazatait oly sikerrel, hogy más fejlett népekkel a versenyt ki lehessen állani.

Igy a szakministerium eszméje az emberi szükségéből állván elé, az nincs is az alkot-mányossághoz kötve. Schwarzenberg abszolút kormánya alatt is szakminiszterek működtek. Oroszországban, Franciaországban az absolu-tismus mellett is ott áll a szakministerium, mert sem absolutisták, sem alkotmányos állam nem élhet többé szakképzett emberek nélkül, s boldogtalan háztartás az, a hol egy ember minden ügyet vezetni akar, mindenbe belépti újat, s a végén semmit sem végezhet alaposan.

Tehát a szakministerium és parlamenta-rismus nincsenek egymáshoz forrva, lehet mi-nisteriuma abszolút uralkodónak, lehet korlát-noka alkotmányos országnak, csak hogy a végén az alkotmányos ország még az abso-lutismus alatt állótól is messze maradjon al-tal, hogy őt rendszeresen fejlődött szakérte-lelem nem vezeti.

Az alkotmányos jognak a szakministerség fogalmára csak az a befolyása van, hogy így nemcsak az uralkodó, hanem a nép souverain jogát is szakértelem vezeti, és a ministerium nemcsak az uralkodónak, hanem a népnek is felelős.

Már most kérdjük T. urtól, miután előbb kimutattuk, hogy a magyar királyságnak par-lamentje van: valjon kicsoda helytelenség le-het abban, ha valaki jobbnak látja, ha e parlament a rossz közlekedésért egy, a keres-kedelmi összeköttetések elmulasztásáért más, a pénzügy hanyatlásáért harmadik, a rossz nevelésért negyedik embert vonhat kérdőre? s van valaki, a ki az elmulasztásért külön maga pirulhat, a nélkül, hogy azt másnak nyakába vethesse, és a nemzet képvisellete feloldoztatik azon helyzet alól, a mit az egy-kori székegy érezett, a midőn azt mondá, hogy a gubernátor ur áldott jó ember, belátja igaz-sámat, mind a tizenkét tanácsos is belátta, a secretarius urak is mind belátták, csak az a Gubernium, az nem tesz nekem igazságot.

E szerint tehát szakministeriummal éppen úgy lehet kormányozni, s mellette fennhagyni, ha kell, a megyei omnipotentiát, mint kan-czellárával, mert az, hogy a főkormány szabatosabb formákra van beosztva, nem tesz semmi elvi különbséget; az csak erősbbiti magát a kormányt.

Ha a minister csak annyira marad felelős, mint a kancellár, csak ott áll a megyei om-nipotentia, a hol a kancellárral, a ministert éppen azon helyzetbe lehet tenni, a hol a korlátnok áll, el is nevezhetik a belügymini-tert kancellárnak, az igazságügyminis-ter országbírónak, a kereskedelmiminis-ter nem tud minék, csak hogy tudja aztán az ország-gyűlés és nemzet, hogy ki az, a kit elmu-

lasztással, hanyagsággal s szakismeretlen-séggel vádolhasson.

Igy tehát már maga ellen a szakkormány-zati forma ellen alig hiszszük, hogy T. ur is tehessen már kifogást.

Miert kívánunk már mi ezen szakkor-mányzatnak oly felelősséget, a mi minden kép-viselettel bíró országba be van vité, arról szintén szólni fogunk, a mint egy nagyon tisztelt ügybarátunk egy pár cikket közre-adtunk.

23,879. — 1864.

Hirdetmény.

A szomszéd tartományokból a marhavész állása felől a múlt szeptember hó végeig be-érkezett tudósítások szerint tartott amalt hó folyamán alatt a marhavész uralkodása Magyar-ország 12 megyéiben folytonosan és Mármarosban, hazánk határához legközelebb esett, a Bánátnban nagyobb mérvet öltött és oly pusztítóvá vált, hogy a német-bánati, péter-vári és szerb bánati határhozredek 12 vé-zés községeiben a marhavészesség 1864 da-rabra ment.

Uralkodott továbbá Gácsország 50 közsé-gében, a hol is egy vészesség gulya által, mely a luvoviskói marhavására hajtatott, széthur-colatván, nagy terjedésnek indult, és még jelenleg is újabb és újabb helységekre jelen-
dik meg.

Terjedőben van még ezenkívül a horvát-tórszági szélbeli határhozredek is, a hol ne-vezetesen a varasd-szent-györgyi határhozred területén nagy lábra kapott és különösen a Dráva mentén az észak felé eső öt századok határain, mint szinte öt községeiben a szluini, és két községeiben a likai határhozredeknek nagy pusztításokat okozott.

Előfordult ezenkívül Horvátországban Zágráb-, Kreutz- és Pozsegamegyékben is, de ott az egy Ducsiova községet, a sziszeki járásban kivéve, inkább csak szorványosan mutatkozott. Bosnyákországban a vész folyamán ingatag, és ha némely vidékekből kedvezőbb hírek is jönnek be, a más kerületekből beérkező tudósítások újabb vész kiáltésekről, vagy a vész nagyobb lábra kapásáról s újabb terjedéséről tesznek jelentést.

Kedvezőbbek voltak az e tárgyban beér-kezett jelentések Moldva- és Oláhországból, a hol is a vész még csak Moldvában a kahuli kerületben uralkodik, de egyebütt már muló ban van.

Egészen csak Bukovinában és a krakkoi nagy herezegségben enyészett el a vész, Bes-sarabiában azonban és a titeli dandárság ha-tósága területén újra kiittott.

Vége a horvát-tórszági határhozred terü-letén a juhokra is elragadtott.

Jelenleg hazánk a vészről tökéletesen men-tes és az egészségi állapot mind a nép, mind a gazdasági állatok között kedvező, Riomfal-ván és Berethalomban a lovak között mutat-kozott gyanús mirigyeség megszűnt, Rosnyón a lépfene többet nem mutatkozott, és csak Asszonyfalván Medgyesszékből mutatkozik a himlő a juhok közt.

A nép között Paratj községben veszedel-mesen jelentkezett vérhas hasonlólag szün-ben van, és a szamos-újvári várban még csak két skorbutos beteg maradt. — Mi is ezennel közölni szeretjük.

Az erdélyi kir. főkörmányszéknek Nagy-Szebenben oct. 3-án 1864. tartott üléséből.

A Maros szabályozásához.

A Maros mellől, oct. elején.

Ha azon minden tekintetben tüdős intéz-kedésnek, hogy a Királyhágon inneni és tuli egész Maros hajókázhatóvá szabályoztatnék, ezuttal még nem örvendhetünk, nem kevés örömet okozott azon hír is, hogy az utazás könnyítése és a Maros part lakónak áradá-saival évenként okozni szokott károk meggát-lása végett a M.-Vásárhelytől Torda felé vezető úton a Maros szabályozása felsőbb helyről elrendeltetett.

Igazolta ezen hirt az ezen hóban (october) alsó-felhéri főispány Pogány Gy. ur elnökele-
alt e czélból alakult vizsgáló bizottságny ki-szállása. Mit végeztek, tudni még határozot-tan nem lehet, mert ezen működés is nem a legnyilvánlatban történik; megyénkbeli, mint tud-

juk, senkit meg nem hívtak, sőt néhol az ér-dekelt birtokosok sem jelentek meg, miért félbeszakították működésüket e hó 22-eig, hogy addig a távol levő birtokosoknak legyen alkalm megjelenni, vagy nyilatkozni.

Ki tudja, hogy a Maros főleg tavaszi ki-áradásai alkalmával minő károkat okoz e vi-déken, hogy az utazás hányszor és több ideig fennakad, mert a mostani országutat akár-hányszor ellepi és azután jó időre járhatlanná teszi vagy igen megromlítja, vagy kinek sze-renesetlen alkalm volt, főleg télen a császári kocsin utazni, és a Maroson átvezető kompon-
órákig vala kénytelen a majd megfagyásig várni, míg a jeget kivágják — rendesen éjjel menvén itt keresztül — csak üdvözölheti a mostani intézkedést, mert, mint halljuk, azt akarják, hogy a Marosnak több helyütt való átvágásával, kikerülvén a ludasi hegyet, Ugrotól egyenes vonalban menjen az ut M.-Gezséig, hol álló hid vezetne keresztül, mialtal az utazásban a veszedelmen kívül, azon kényelem is elérné, hogy az utas majd két órával érne korábban Keczére, mint most.

Hogy ezen igen czélszerű és nagy hord-erejű intézkedés sikertüljön, a két fél áldozat készségétől függ. Az érdekelt birtokosok, ha nem csigázzák fel elvesztendő javaik (malmak, rév) kárpótlását, ha az ország vagy állam, nevezte, hogy jobban szeretik, a kisajátít-ásokban nem lesz szűkmarku: ugy nagy ter-mészeti akadályokra nem találván, hamar lé-tesülhet a szabályzás és így a jó és biztos rövidebb út. Mint ismerjük a helyeket, több helyütt a malmak szárazon kell hogy mara-djanak, legbizonyosabban M.-Bogáthon, ha az utat egyenesen viszik Gezsének.

Szerintük ezen szabályozásnak meg kell történni, mert nem veszett még el reményünk, nem hisztjük azt, hogy a legszükségesebb, leghasznosabb — mert legjövendősebb lehet — vasutvonal akár Kolozsvárról, akár Fehér-várról Maros-Vásárhelynek ne létesüljön egy-
kor, minek más útja nem lehet, mint a Maros bal tere, mikor okvetlen szabályozni kell, azaz: több helyütt, hol kanyarog, átvágni a Marost; tehát a szabályozás csak időkérdése, ezen esetben is, ha a ma nem is parancsolná, jobb most, mint később. Hiszszük és reméljük is, hogy az érdekelt birtokosok nem fogja a ki-sajátítást magas árban kívánni; de azt is, hogy a bizottság csak a legszükségesebb és el-kerülhetlen átvágásokat javallja, melyek kárt okoznak.

Ezen szempontból is a leendő utnak ele-jébe nem álló, és kárt nem okozó kanyaro-dások (serpentin) átvágásai kikerülhetők le-vén, nem lehetne helyeselni, ha mégis legfő-
lebb a — mázig egyenesség kedvéért, meg-történnének; de nem lehetne helyeseltető a már is hanyatlott tutaizásért, mert a kigyó-zásoknak mindentit való átvágásával a víz annyira megapadna, hogy csak kiáradások al-
kalmával volna képes tutaizt vinni, mi életké-rdes. Ezen állításunkra, laicus létünkre, hydrau-lus igazságokat bár fel nem hozhatunk, uta-lunk a Tiszához, mely pedig nagyobb folyó a Marosnál, hol több helyütt a gőzhajó járt, míg szabályozva nem vala, és most több serpentin helyett alakult egyenes vonalon nem képes, ha apad a víz. Távol legyen tőlünk ez által a Tisza szabályozás üdvössége ellen gon-dolni vagy felszólalni, vagy a Marosé ellen, de azért okkal-móddal minden czélnak meg lehet felelni.

Különbben csak örvendeni lehet ez intéz-kedésnek.

Vége: szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy e sorok nem egyéb, szerény figyelmeztetésnél minden részre; mert jól tudjuk azt, hogy ha egyszerű illető helyen megállapítatik, azon változtatni bajosan vagy nem lehet, bár a nyilvánosság elébe való tárgy is legyen, e mai constitutionalis (?) időben.

F. E.

Kolozsvár, oct. 15.

A „Hermannstädter Zeitung“ idei 242-dik számában nyitott cikksorozatában ismételve kedvező eszméjét lobbantja szemünkre, hogy a méltóság előharcosai Erdélyben a szászok voltak, hogy mi barbarok vagyunk, és több efféle általa szivesen használt darócosságokban kifogyhatlan. A dicseretes indulat lappal nem érezzük magunkat elég erősnek tollharczra szállani, hanem a helyett egy csekély mire-

lődéstörténelmi adattal kívánunk a tudósító s magas szemöldök szerkesztő urnak kedveskedni. Mutatványunk 1624-ből való; azon időben Erdélyben dicős emlékezteti Bethlen Gábor volt a fejedelem. Hogy korábban minálunk a mivelődés mely fokon állott, már azon tény is eléggé bizonyítja, hogy a gyulafehérvári (ma n.enyedi) főtanoda alatta lőn alapítva, melynek akkori jeles tanárai között, hogy többet ne említsék, ott volt korának egyik legnagyobb bölcsésze Apáczai Csere M. is. Ugy, de a becses szerkesztő ur mindezekről mit sem tud. Hanem Kedves Szőzer-féle történészekből merit. Hogy egy kútfővel még szolgálhassak a szerkesztő urnak ajánlom az 1792-ben Liposében névtelen szerzőtől készített munkát*), mely 232 lapon keresztül „orgyilkos, tolvaj, rabló” s más hasonló jelzőkkel tisztel meg minket. Készségen kívül nagyon szaporitana szerkesztő ur terjedelmes ismereteit, ezen reá nézve nagyon alapos könyv. Hogy a Gesamtwaterland egyik mivelőt osztálya hol állott, mutatja az 1624-ben költ

Utasítás, mely a főhercegi asztalhoz hivatalos német urfak (Junker) részére lőn adva.

(Németből híven fordítva.)

„Mivel ő cs. k. fősége több tisztet legmagasabb asztalához meghívni méltóztatott, és minthogy továbbá férfui ösmerettel és persvasiaval nekem alkalmam volt tapasztalni, miként traktálódnak és contentálják magukat a legtöbb tiszték lovagiasan és illedelmesen egymás között és idegenekkel szembe mint cavalieriek: kénytelen vagyok a még bérdoletlan urfakat (so nicht ordentlich gehobelt sind) a mesure regulaire-re figyelmeztetni:

- 1) Hogy kitakarított holmival, tiszta kabátal és eszímával, ne pedig ittason (antrunk) tisztelegjenek ő fenségének.
- 2) Hogy az asztalnál a széken ne hintálózzanak és lábaikkal ne nyújtózkodjanak el.
- 3) Hogy minden falatra ne igyanak, mert akkor igen korán elázunk; a serleget minden éték-fogás után csak félig ürítsék ki, de előbb töröljék meg szépen bajszoikat és szájakat (das Maul).

*) Grosse Wahrheiten u. Beweise in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte stb.

4) Hogy ne nyuljanak kézzel a tálba, ne tegyék oda vissza a lerágott csontokat, vagy azokat ne dobják maguk mögé.

5) Hogy ne nyalogassák le ujjait (an den Fingern mit der Zunge schlecken); ne pökjenek a tányérokra: ne fújják orrukat az abaszba. (!)

6) Végre ne töltsenek igen baromiasan a garadra (nicht zu viehisch humpiren), hogy székekülről leessenek, vagy egyenesen ne járassanak!

Másolom az eredeti szövegből Gráczban, 1864. sz. Jakab hó 17-én

Miksa György.

Szebeni dolgok.

N.-Szeben, oct. 17.

A tartományi gyűlés mai ülésében előterjesztetvén Péntek, Nagy-Ida, Paszmos, Ujfalú és Széplak kérvénye, miszerint szeretnék a régi muniiciumban esni, e kérvény az új országhoz tartozó bizottsághoz utasított.

A határőrök első ezredének pedig I. II. és III. százada egy ő Felsőéhez intézett feliratot nyujtott meg felterjesztést végett az ugynevezett revindicalt havasokbani pusztítások megállítására végett.

Napirenden volt a bizottsági jelentés az országos pénzalap előleges költségvetéséről.

A XI-dik czímhez még a mult ülésben Thiemann által tett indítvány az elejtett ragadozó állatok után fizetendő jutalomdíjak szabályozása tárgyában elfogadtatott.

A XII. és XIII. czím alattiak elfogadtatván, az összes szükséglet 176,128 forintban állapított meg.

Ezen kívül a tartományi gyűlés meghatározta felkérni a kormányt, hogy a jövő ülés elébe terjesszen teljes kimutatást az országos tulajdonná vált vagyontárgyakról, s az országos pénzalap követeléseit nyujtott előlegekről; továbbá, hogy intézkedjék a kormány, miszerint a tartományi épületek, u. m. erdélyi udv. kancellária, főkommandyszek és királyi tábla épületei után járandó, de 1849 óta fizetetlen lakbér díjak kifizetessenek s az országos pénzalap rovataiba bevétsenek.

Végül határozott, hogy a szükségletnél

138,869 forint hiány pótolassék a direct adó minden forintja után kivetendő még 5 kr adópótlékkal.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Csik-Szereda, oct. 4.

Tizenhatsz év múlt, mióta lapba nem irtam, ezen idő alatt sokszor lett volna ugyan okom, a körömben történeteket, melyek igen fájósa mártak szívemet, úgy a mint süttetés oldaluknak felismertem, a magok rémképekben leírva, a világnak megítélés végett felmutatni; de nem tevém, meggondolva azt, hogy miért busitsak másokat, ha nem vigasztalhatok; igen, az említett évek alatt amugy is egyesek, családok, sőt egész nemzetünk életeseeményei többnyire szomoruk és szomorítóak valának.

Jelenleg részint közös megbízás, részint az édes visszaemlékezések tették kötelességemmé, hogy az ártatlanul lefolytatott szent dolgot megírjam, s azon kötelességnek annál szívesebben hódolok, minél melyebb tisztelettel viseltetem a fenn forgó tárgyat. Nem írka-fírka vizketeg vezényli tehát pennámat, nem is a nagy közönség előtt magam bemutatása a czélom, nem az, hogy bírálói szerepbe bocsátkozva ítéletesen latolgassam: mily vonások jellemzik ez vagy amaz egyházi férfit, vagy melyik ember jelesebb honpolgár, avagy csakugyan léteznek-e nemzetünk fiai közt olyanok, kik politikai felekezetre szerettek oszolni, Isten mentsen, ezek leírása nincs rám bízva, hanem egy, a világ dolgait tulmuló egyházi szent szertartás miként lett lefolyásának elmondása.

A meggyőződés tiszta szavával híven, igazán, minden hozzáadás vagy levonás nélkül mondani el a mit látott vagy hallott, ez kötelessége minden embernek, ezen feladatnak sietve teszek eleget a következőkben:

Mult hó 25-én Székely-Udvarhelyt a Szt. Ferenczi szorosabb rend zárda főnöke nt. Ádám Mátyás atya tartotta aranymiséjét. És itt, a világnak rég meghalt e név emlétesénél, legyen szabad a személyt bővebben ismertetni.

A lelkes költőink által busan megénekelt Csik-Madéfalva szülte ötlet 76 évvel ezelőtt,

felszentelt szerzetessé lett 26 éves korában, s hű adatok beszélik tisztos pályáját, melyen 50 évig tívűsön munkálva haladt, így: hazánk több szegényszerű plebiáiban lelkesül, tanodáiban tanított, zárdákban hitszónoki s végre előlki kötelességeket viselt, jelenleg is egyházi és világi hivataloskodó néhány tanítványai, ölemlékoszlopai tanítói buzgalmanak; tevékenységét pedig csak az nem ismerheti fel, ki Sz.-Udvarhelyt nem akar feltekinteni a szerzetesek temploma új tornyaira, miket az irtalom filléreiből lsten báza díszítése és a városnak ékesítésére most munkáltat. Közösen elismert igazság, hogy e férfi, 24 év alatt Sz.-Udvarhelyt elnökösödve, soha el nem tévesztette szeme elől hivatását, nem élvezett örömet, melyet társaiaval nem osztott volna meg; soha mások kizárásával nem merült egyedül önmagába s e jellemvonások érdemesítették arra, hogy vallaskülönbség nélkül, mindenki becslje ötlet Székely-Udvarhelyt. Munka súlytól nehez, tövis szurásokkal vegyes, nélkülözésekkel tömött volt sokszor állása; de az isteni gondviselés érdemszerző kegyelme úgy engedte haladni pályáján, hogy türelmével tompítani bírta a tövises szurásait, ezek szavai e férfunak; igaza van!

Szívemelő volt látni az említett napon, hogy a tisztas aggastyán még egyszer s tán utoljára felbokrétázva, mily vidám és erős magatartással lépett az Ur oltárára, megszentelni 50-dik évét. Felőrvendett minden lelkesültni tudó, midőn hallá, hogy az angyalok dicős emlékeitől, az utolsó Ur veletekig, szabályos hangokban zengzett el az ima érthető ajkairól!

Mellette állott karvezérül ft. Cs. J. sz.-udvarhelyi plebános és kerületi főesperes ur, ott volt a körülállók sorában az emberi szívek legnemesbire ft. tudor Cz. A. ur, kiket, kiállott nehez betegségei után, egyházunk és hazánk örömeire, megint az életnek, majdnem teljes épségben visszaadva látni, kimondhatlanul jól esett lelkemnek.

Mint bajnokvezér a kisebb tiszték, mint atyjokat a híven szerető gyermekek, oly figyelem és gyöngéd szeretettel álltak körül az aranymisézőt az udvarhelyi és székeli nt. derék papok, hogy mint a hegyen imádkozó

Ha a fonal sötétké volt, sötétzöld; ha pedig világoské volt, akkor világoszöld lesz a fonal.

d) Lillaszínre. Egy font fonalhoz végy egy félfont veres bersenyt (fernambuk), s egy vászon zascokba téven, de úgy, hogy a fernambuk tágon álljon benne, tedd egy üstbe, s tölts annyi vizet reá, a mennyi fonaladat ellepje, s főzd addig, míg a vize veres lesz. Akkor tedd bele fonalodat és főzd egy félóraig; akkor vedd ki, s tégy az üstben maradtott lébe fél lat borkövet és egy lat timsót, s ezeket jól felkavarván, tedd fonalodat ismét ezen vízbe, és főzd megint félóraig. Hogyha nem lenne a fonal oly sötét mint kívánád, azon esetben pállugban (párlug) jól ki kell mosni, és akkor sötétebb lesz.

e) Feketére. Szedj szulfüvet, a mikor virágos, és száraz meg; tedd kóróstól együtt az üstbe, s főzd mindaddig, míg a kórójáról lefő; akkor vedd ki, s tégy bele egy kevés patak mellett teremni szokott rozsdaföldet, vagy kőszőrűkőről lefolyt sárt; továbbá tégy bele jó bőven gálczkővet, s tedd bele fonalodat s főzd félóraig; azután vedd le, s hagyj azon lében meghálni.

Jegyzés: ha szulfüvet nem kaphatsz, a helyett jó az egerfa-haj, s akkor a rozsdaföldet kipótolja fél lat galles, mit megtörve a lébe teszel. Ha zöld dióhéjat kaphatsz, ezt is igen jó lesz belefőzni.

f) Veresre. Szedj szulfüvet, míg ki nem virágozott, nem különben vadalmafa levelet, míg a levél ifjú, száraz meg a napon, ezeket dörzsöld össze, rostáld meg és így tedd el. Mikor festeni akarsz vele, tégy egy csőbörbe egyformán ezen két szerből, p. o. három marok mindenikből elég hat pázmára, s tölts reá gyenge melegvizet, hogy ázzék estől reggelig. Akkor ezen levét szűrd le, s mint hasznalatant önts el. Továbbá: tölts reá más gyenge melegvizet, s annakutána szűrd le a levét, s facsard ki a burját; de ezen levét ne önts el, hanem tedd félre. E meglevén, tedd azon füveket és leveleket egy tekenőbe, s dörögld míg a tenyeredet veresen kezdi festeni; akkor végy elő egy üstöt, s tégy egy rend fonalat, egy rend füvet, és ezt ismételd míg az üst megtelik; akkor, a már az előtt leszűrt levét töltsd reá, s ha meg nem telnék, töltsd fel tisztavízzel s forrald fel, ottan-ottan az üstben kevergetvén. Ha elég veres nem talál lenni, ismételd a megirt mód szerint.

Bíró Erzsébet,

Kis Pálné.

TÁRCA.

Háziszövetek kifestése.

Udvarhelyszék-Muzsna, 1864.

(Folytatása és vége).

c) Aranyszín sárgára. Egy félfont gyapott-fonalhoz végy fertályfont ezüst gelétet, fertályfont olom-czukrot és 4 lat chromkalit; a gelétet és olom-czukrot megtörvén, tedd egy üstbe, annyi vizet téven, a mennyivel gondold, hogy a fonaladat jól elfogja lepi, és főzzed egy félóraig; azután engedd megszállani, a tisztáját leszűrvén, ebbe a fonalat jól bele kell mártani, s 12 óráig benne hagyni. Eltelvén a 12 órai idő, vedd ki a fonalat ezen léből, és facsard ki, s ezen levét már ellehet önteni; azután a 4 lat chromkali-t megtörvén, olvaszd fel jól melegvízben, annyiban, mennyiben fonaladat jól megrázható; s miután megszállott, ezen lébe belelevén, keményen és szaporán forgasd és rázd meg; mely rázás alatt a színet is kezd mutatni. Azután kifacsarván ezen léből, ezt a levét ismét tedd egy üstbe, s engedd forni, s önts bele félfertály mézlevet, mely csak oly sürt legyen mint az édes tej, s a fonalat ebbe is még egyszer utoljára mártsd meg, sebesen rázd és forgasd meg benne, s kifacsarván tedd árnyékos helyre száradni.

d) Szalmaszín sárgára. Egy font fonalhoz végy: fertályfont olom-czukrot, s megtörvén, tedd egy üstbe, vizet töltsd reá annyit, mennyi fonalod ellepésire szükséges, és főzd félóraig; azután engedd megszállani, s leszűrvén, tedd bele a fonaladat, rázd és forgasd meg benne többször sebesen, s azután hagyj benne ezen lében 12 óráig, s akkor facsard ki.

Most a 4 lat chromkali-t is, melyet melegvízben felolvasztottál, miután ez is megszállott töltsd reá, és sebesen forgasd, s rázd meg egy edényben, míg látod, hogy a kívánt színt megkapta, ezután facsard ki s tedd száradni.

e) Zöldre. Ha zöld fonalra akarsz szert tenni, ahöz, a már kékre festett fonal után juthatsz. Egy font kékre festett fonalhoz, hogy abból zöldet állíts elő, végy fertályfont ezüst-gelétet, másfélfertály olom-czukrot és 3 lat chromkali-t. A gelétet törd meg jó apróra, és az olom-czukrot együtt tedd üstbe, annyi folyó-vagy esővízzel, a mennyiben gondold, hogy festendő fonalod jól belemártódik, s főzd jó félóraig, azután hagyj megszállani, s a tisztáját leszűrve, fonalodat, miután gyenge me-

legvízben azt megmártottad s kifacsartad, nedvesen pálczikába véve forgasd és rázd meg azon fenebb irt lében; azután nyomd bele, lenyomtatván valamivel, hogy a lé a fonalon felül kerüljön, és hagyj benne 12 óráig; akkor vedd ki azon léből, s facsard ki jól. E meglevén, a 3 lat chromkali-t melegvízben olvaszd fel, annyi vizet adván neki, a mennyiben fonalodat jól elláthatod; és az előbbi mód szerint pálczán forgasd meg benne, frisen bányván vele, hogy a festék mindentől egyaránt érhesse s peccses ne legyen; azután tisztavízből rázd ki.

Jegyzés: ha a fonalod világoské volt világoszöldet, ha sötétké volt pedig sötétzöldet fogsz nyerni.

f) Kávészínre. Két font fonalhoz végy: fertályfont catechu-t, 4 lat chromkali-t, félalt kék-kővet; tedd fel az üstöt folyó- vagy esővízzel, annyival, hogy festendő fonalodat két ízben lephesse el; tedd bele a félfont megtört catechu-t, s főzd félóraig, ottan ottan megkevergetvén. Míg ez a víz főne, festendő fonalodat áztasd meg melegvízben, facsard ki és rázogasd meg; akkor vedd le az üstöt, szűrd a levét egy csőbörbe, de csak felét, a más felét meghagyván az üstben, és a fonalat forgasd meg benne jó sebesen, és hagyj így ezen lében 3 óráig. — Eltelvén a 3 óra, vedd ki azon léből, és rázd ki vízből. A míg ezek képpén folynának, a 4 lat chromkali-ra és félalt kék-kőre tölts annyi bugró forróvizet, a mennyi kétszer ellepheti festendő fonalodat, és kevergesd meg előladv: és mikor az első catechu-val készült léből kivettél és tisztavízből kiráztad s kifacsartad; a chromkalilének felét töltsd a fonalra, s rázd meg benne, s hagyj ebben is nyugodni 3 óráig; ekkor kivén, tedd ismét a catechu-lének megmaradtott másik részébe, s éppen úgy rázd s forgasd meg benne mint az előben, s ebben is 3 órát hagyván vedd ki, s rázd ki tisztavízből; s most a chromkalilét megmaradtott felerészébe ismét mártsd és rázd meg, s hagyj benne 3 óráig; s ekkor már ismét tisztavízből ki kell rázni, s árnyékos helyre száradni kell tenni.

g) Feketére. Ha feketére akarsz festeni egy font fonalat: végy egy font szömörcezt (sumach), 8 lat gálczkővet és egy font kék berzent. A szömörcezt folyóvízben főzd meg jól, s miután megtisztult: fonalodat vízesen tedd bele, jól megrázván s forgatván benne, hagyj ott 3 óráig. Azután a 8 lat gálczkővet melegvízben felolvasztván tedd abba, megforogatván s megrázván hasonlólag, s ezen lében is hagyj állani 3 óráig; és ezt így e szerint háromszor kell ismételti; azért mind a szömörcezzel, mind a gálczkővel annyi levét kell

készíteni, hogy a fonalat e szerint lehessen háromszor megforogni. Mikor ezek már így megtörténtek: a folyóvízben már megfőzött kék berzenes lében ismét mártsd és jól rázogasd meg, és azután kitisztálván, szárazd meg.

h) Olesó festés sárgára, durvább fonalnak. Végy gálczkővet (válaszd a melyik legzöldebb). Továbbá: főzd lugot jó keményen, tedd ki hűlni és engedd megszállani. A lugot ha megszállott, szűrd meg s tedd egy edénybe a tűzhöz. Ez alatt a gálczkővet, melyet már a kemencehátán megszáraztottál, törd meg, tégy egy fazék vizet is a tűzhöz, hogy főjjön. Mikor mindezek így lettek: a vízbe tégy gálczkővet, a fonalat pedig mártsd a lugba s facsard ki; s kifacsarván mártsd a gálczos vízbe, s ezt is facsard ki; újra a lugba, s újra kifacsarván ismét a gálczos vízbe (mely vizet ottan-ottan gálczkővel kell éltetni, mivel nem egyszerre kell a gálczot bele tenni), ekkor a fonalat jól kifacsarván, tedd egy edénybe, s takard be, hogy sárguljon magában, mely egy fertály- vagy félóra múlva meglevén, tedd száradni, s ha megszáradott, tisztavízből rázd ki, hogy a festék ne egye.

Jegyzés: A lugot minden mártáskor változtatni kell; ezért hát több lugot kell készíteni, mint a mennyiben egyszer megmártod.

Másodszor: Gyapju és gyapju-fonal festése.

a) Sárgára. Szedj zsoltinát, vagy e helyett hánts vadalmafa héját, melyet a külső fekete héjától megtisztítván, tedd egy üstbe, míg az üst megtelik, s vizet töltsd reá főzd meg jól; s tégy minden félfont fonal után egy fertály timsót bele. Azután szedd ki a forgácsokat vagy füveket, s mikor a lé forr: tedd bele a gyapjut vagy fonalat.

b) Kékre. Végy indit, vitriololajat és timsót. E meg levén, tégy vizet a tűzhöz annyit, a mennyit gondold, hogy fonalod belepérésre szükséges, s mikor a víz forr, tégy timsót bele, egy font fonalra félfont timsót számítván. Ezután mártsd bele a fehér fonalat a timsós forróvízbe, s megmártván, vedd ki; ez alatt tégy egy pohárba indit, — minden pázmára egy magyarányit számítván — s tölts reá vitriololajat, hogy azzal jól felolvaszd, s mikor a víz fő: töltsd bele a vitriolos indit, keverd fel s tedd bele fonalodat.

c) Zöldre. Ha zölden akarsz festeni, készítsd el a sárga festéket a mint feljebb mondvá volt; s mikor a kék festékből kivettél a már kékre festett fonaladat és megszáraztottad: nyomd ezen sárga festék-lébe, s kész a zöld fonal.

Mózesnek, egykor Áron és Hur, úgy segéljék kezeit feljebb emelni az ég Urához.

A mily egyszerű volt az ünnepély, oly meglepő volt a nép ájtatos gyülekezete; a templomi buzgólkodás e ritkaságát kimerítően visszatükrözte a nép vallásos összejöttje; a valláskülönbőség nélkül megjelentek számát, ha kétezerre teszem, a hála egygyel is többet mondok, ott is szolga, dus és koldus, nagy és kicsiny, egyenlően szabadon és testvériesen imádkozott. Adja az ég! hogy a hit vigasztaló, a remény biztató és a szeretet csodátevő malasztja soha el ne hagyja e dicséretesen vallásos derek népet!

A szent evangélium elnéklése után szószékbe lépett Al-Csik és Káson főesperese, csik-szent-györgyi választott plebános fi. N. L. ur, ki kiindulva a zsoltár szavaiból: „Ime mily jó és örömdetes, testvérek, együtt lakni“, egy képet állított a hallgatóság elé, a kép keretében a zárda és szerzetes rendeket illeszté, ezen alá írással: Az Isten kegyelme velők.

Bíráó nem akarhatok lenni, a bámulók között vegyülök hát; már az első megszólítás: „Édes kedves öregem, tisztelt volt tanítóm“, kellő hatást gyakorolt lelkemre s hiszem mindnyájunkra. Az öt felfolyó óráig tartott s 30 éves pap által, egy betűben is meg nem bolygított szent beszéd folyama tanította: mik a zárdák, mit tevék és tesznek az egyház és nemzetek érdekében a szerzetesek. Elszávalta a szívnek és fülnek egyaránt kedvesen eső, G. I. Pannónia századjaiban a szerzetesekről irt gyönyörű hangzatos verseit. Massilonhoz vagy Ventura atyához nem hasonlítom a szónokot, midazokat nem láttam; de a kikelet láttam szónokokat, igen bár melyikhez, mert ha jelen lett volna a szent dolgokkal gúnyolódó Voltaire vagy Rousseau, mindkettő megadta volna magát az elmélkedés igazságának.

Az isteni tisztelt, mint ilyenkor szokás, áldás osztással végződött. Ezután mint magyar emberekhez illik, letelepedtünk a soha oly dusan meg nem terített szerzetes asztalhoz, valóság minden osztálya, figyelmemet magára vont a nevezetesen T. L. ur, ki mint gazda ténykedett, s miután a terített gazdaság, szerintem a klastromi zsebet jóval túlhaladta, következetesen megkérdezt, hogy hát a felhordottak honnan telek ki? ki nyájias vídaman így felelt: Látja ön, én protestans vagyok s vagyunk itt többen, mi katolikus testvéreinkkel kezeltük, összetett filléreinkből állítottuk ki a miket látott, s ezt azért, mert szerettük és szeretjük a t. gárdiánt; erre megint én tartoztam ilyen felelettel: Jól imádkoztak az urak, mert eljött hát önközé, Istennek az egyetértést eszközölő országára!

Hogy poharakat, mozsarak durrogási kíséretében trüfletünk, azt a kegyes olvasó csak elgondolja; de hányat? figyelezzni, mivel a nélkül is messzre terjedtem, elmulasztom.

Éjének a vallásos, egyetértő, tiszta keblü honpogárok a sz. udvarhelyi és székiek.

Benkő, k. pap.

Hód-Mező-Vásárhely. oct. 5.

Betakarítottuk estireinkbe, mivel az ur megáldotta baktárunkat. Ha nem termett is minden annyi, a mennyit reméltünk és vártunk, még sincs okunk a panaszra. A gabonamennyiség közül egyedül a kukorica termése ellen lehet némi kifogás, mivel esővédezés alkalmával nem volt rá eső, és így a nagy csútkán vagy igen apró, vagy éppen semmi szem nem termet. A más életnek, mint búza, árpa tizenöt-husz szemet adtak, sőt lapályos, rétes helyeken batvanat is hozott. Gabonánk tehát van, de ára a legalantabb fokon áll, például a legszebb tiszta búza köbért meg lehet venni 4 ft 20—40 krért e. é., árpáért 1 ft 80 kr, vagy 2 frt. S ez ránk nézve nagy baj, mivel a múlt évben nem hogy adott fizetni, de magunkat s családunk eltartani csak a legnagyobb erő megfeszítéssel voltunk képesek; most tehát mind a múlt, mind a jelen évi adóért szőlítgatnak bennünket. De habár az élet olcsó, még sem volna az sem felettébb nagy baj, csak az volna, a ki venné, pénzt adna érte; a földmivel 3-4 piaczra felviheti gabonáját, míg azt kérdik tőle: hogy adja kend, földi?

Szűrtünk most a napokban ment véghez, a tavaszi fagy miatt, mely az első hajtat megvette, igen rosszul ütött ki; olyan ember, kinek más időben szőlőjén 2—300 akó szinbora termett, most szerencsének tarthatja magát, ha 25—30 akó törkölyös bora lett. Sz. Mihály napkor a városi kocsmáltatás újra felállott, most tehát nem oly méreg drága a bor, mint ezélt volt, s általában tisztább s jobb ital kapható.

Helv. hitvallású 8. osztályú főgymnasiumunkban a tanulás folyó 4-kén kezdetet meg; reggeli istentiszteleten az összes tanuló

ifjúság jelen volt a ref. ó-templomban, honnan a gymnasiumi nagy terembe vonult, hol e. i. igazgató tek. Fejes István ur lelkes beszédet intézett a növendékekhez, melyre a törvények felolvasása következett. A tanulók létszáma megegyez a tavalyival, most is ugy 130—140 körül van.

Nem hagyhatom meg említés nélkül, hogy S. z. el Farkas fiatal írónk, ez évre is kiadja hód-mező-vásárhelyi napját, a beltartalom változatosságáról, a mennyiben alkalmas volt beletekinteni, szépet és dicséretet, mondhatni; úgy hallom azonban, hogy versenytársa is akadt bizonyos Tassi urban, ki ugyan itt gazdasági napjart akar kiállítani, még nem jelent meg ez ideig; majd meglásuk két dudás hogyan fér meg egy csárdában.

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A Follinsz urtól ajánlott 50 db arany jutalomra a kitzött határrapra következő pályamunkák voltak beküldve: 1) Az „Élők“. Színmű 4 szakaszban. Jellege: „Il existe un livre, horrible, sale, épouvantable, corrompu, toujours ouvert que on ne fermera jamais; le grand livre du monde“ 2) „Gróf-e vagy báró?“ Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Van a léleknek egy erős szava, a nagyragy.“ Madách. 3) „Dargóiné“ (versben). Társadalmi tragédia. 5 felvonásban. Jellege: „Nincs más ösztön, mely akaratom burjait feszítse, csak nagyragyagyság, mely magára törve, czélján áru, s tulfelöl bukik le stb.“ Schakes. „Machbet.“ 4) „A képzelt.“ Vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „A szerencse hirtőben, az ész pedig gyalog jár.“ Szalkai Imre. 5) „A kedélyes bíró.“ Eredeti népszínmű 2 felvonásban. Jellege: „Itju nőt venni — boldogul élni — nem sült boldogság, sem ostobaság. Így szebben tűnül el az élet, s mulik el észrevétlenül!“ Dóczy. 6) „Többet észszel, mint erővel.“ Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Nehéz pályán szép kúzdni.“ 7) „Uzad Pál.“ Tragédia 4 felvonásban. Jellege: „Éj s nap, arany s a fény, jó rossz, éreny s a bűn, ez a világ; ez-o az élet“ Szerző. 8) Kálmán király. Tragédia 5 felvonásban. Jellege: „A nagygyá lehetőség első feltétele a boldogságról lemondás.“ A szerző. 9) „Kedves atyafiak.“ Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Nincs.“ 10) „A lelenc.“ Dráma 3 felvonásban. Jellege: „Az élet legkomolyabb helyzetei gyakran a társadalmi illem sima álarzatát öltik fel.“ 11) „Népvezérek.“ Népszínmű 4 felvonásban. Jellege: „Nincsen olyan hosszú, nincs, melynek vége ne volna.“ 12) „Pausaniasz.“ Szomorújáték 4 felvonásban. Jellege: „Készer kettő négy.“ 13) „A bajszérző.“ Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Ou vas tu? — Vers la vie nouvelle. Ou vas tu? — Vers le grand jour. Toi? — Je cherche s' il faut croire. Et toi? — Je vais à la gloire!“ V. Hugo. 14) „Esztér.“ Színmű 3 felvonásban. Jellege: „Szerencsés utat.“ 15) „Ö hittel.“ Vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Ne szeress te kettőt, bármát. Mikor egy is elég bánat.“ 16) „Károly és Piroksa, vagy huszár élet.“ Enékes népszínmű 3 szakaszban. Jellege: „Éljen a huszár.“ 17) „A hegközi boszorkány.“ Népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Jellege: „A boszorkányokat ne higgyétek, mert nincsenek.“ 18) „A negyedik magyar király.“ Eredeti szomorújáték 5 felvonásban. Jellege: „Magas hegy a múlt idők emléke.“ 19) „Az ismeretlen.“ Eredeti énekes színmű 3 felvonásban. Jellege: „Arany! arany! arany!“ 20) „Országgyűlési adatok.“ Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Jellege: „Hátha mégis.“

— Módach Imre temetése Alsó-Sztrégován, e hó 7-én történt meg. A lakháznál Imády balassagyarmati kath. lelkész tartott halotti beszédet, a sírnál Kiss Gábor, losonci lelkész emelte ki az elhunyt érdemét, végül pedig Bodnár István balassagyarmati ügyvéd búcsúzott el tőle, mint országgyűlési képviselőtől, a balassagyarmati választás kerület nevében, s a losonci dalárda zengett fölőtte búcsúneket. Legyen áldás emlékezetén!

— Zilaby Károly sírján a pesti kerepesi ut melletti temetőben a családja által készített sírkő, az elhunyt néhány barátja jelenlétében e hó 13-án állítottat fel. Zilaby Károly hátrahagyott műveiből két kötet az elhunyt öccsére Zilaby Imre által összeállítva, már sajto alatt van. E kötetekben fog megjelenni az elhunyt utolsó munkája, a gróf Teleki László „Kegyezeze“ felett irt tanulmány is, melyet közelebb a „Koszorú“ is közöl.

— A „W. Abendp.“ színházi rovatában említi, hogy Buloyovszky Lilla assz. Münchenben a bajor király ő felsége által audientia fogadtatván, legfelsőbb óhaját következtében még mint „Lady Milford“, „Julia“ és „Stuart Maria“ lépett fel az udvari színpadon.

— Debreczeni lakos Balog György — Vecsei József nevű szomszédját, ismeretlen ok-

ból a város előtt megtámadván, ott agyonlőtte. A tettes néhány ottani lakos által elfogatván, a nagy-kállói szolgabírósnak adattott át.

— Debreczenben Kádár J. mérnök folyó hó 6-dikán pisztolyalvány végzéki magát. Mint hírlík, ugyan ő pár év előtt a kis sorsjátékban 80,000 forintot nyert.

— Marhavész. Vett tudósítás szerint Torontálmegye Ürményháza helységében a marhavész ismét kiütött s több darab már el is hullott, minél fogva a hatóság részéről az elővigyázati szabályok szigorú alkalmazása elöl rendelve.

— A keleti tengernek a Dunával való összeköttetése iránt nem rég az államminis-teriumnak tervezet adatott be. E czélra az Odera és Lörva csatornázandó lenne. Az ügy élén Richard nevű belga áll.

Folyó hó 5-ken este 6—7 óra közt 4 fegyveres rabló a Szigetvártól nem messze levő Apáthi helységben lakó Harner Károly nyugalmazott szántártól meglepve, bántalmazás közt elrabolták tőle két fegyvert, egy arany czilinder órát, egy ezüst repetit órát, egy arany pecsétnyomó gyűrűt és 12 forint 80 kr készpénzt. A rablók Poklos felé távoztak. Másnap, azaz: october 6-án este 1/2 7 táján Csokunya mezőváros koresmájában 6 fegyvervezett rabló jelent meg az udvarban, ketten a kijáró ajtókat állták el, az ott levő Magyar Lajos nyugalmazott százados és Kaiser József péket pedig agyonverés és lövés fenyegetése közt mozdulatlan maradásra intették, mire aztán Pitner Józsefet, a koresmárost megtámadták, és pénzének előadására kényszerítették; a nála levő pénzes tárcáját tőle elvéve zsebre rakták, ezután mindent felkutattak és valamás szerint bankjegyekben 910 frtot, ezüst 2 frtos, 1 frtos és 1/2 frtos pénzben 30 frtot, ezüst 10 krajczárookban 56 frtint rablaltak. October 7-én a hírhedt Gelsen-esér József rabló bandájából 5 fegyverzett rabló bement az esteli órákban Dráva-Tamási Hegyi József bírósághoz, s ezt saját házából az utcára kihurcolván, bántalmazások után agyonlőtték, minden rablási tett vagy szándék elkövetése nélkül; onnét két erős szűrke lovon elhajta Görögábra távoztak, és ott bizonyos ifj. Drover nevű embert és nejét agyonlőtték; az id. Drovert lövés által megsebesítették. A galád rablók fellalálhatására a kellő intézkedések megtéttettek.

— Egy kis felvilágosítás. Tisztelt szerkesztő ur! Tudatni kívánom, hogy én vagyok az az „Sz. tanár“, kit Andrási István ur a „Kolozsvári Közlöny“ october 11-ki számában Koród-Sz. Mártonról irt levelében, megdicsérni sziveskedett. Megdicsért kötelességem teljesítéséért.

Mindaz, mit ott Andrási ur rólam ír, szóról szóra igaz, azon csekély hozzátétellel: hogy a marosvásárhelyi tárlat september 2-kán a természetvizsgálók gyűlésének végeztével bezárattat, s így sept. 3-kán délután, midőn Andrási ur minket látogatásával szerencsételt, s midőn én és segédek éppen az összerakással, csomagolással lettünk volna elfoglalva, már nem volt nyitva a közönség számára.

Tudom én azt, hogy közkötelesség teljesése közben beletűközik néha az ember egynek másnak, önérzetbe, tudásvágyába stb., de a ki ilyenkor mindenkinek kedvébe akar járni, semmit sem végezhet jól. Eppen ezért biztosíthatom Andrási urat, hogy máskor is, hasonló körülmények közt, éppen azt fogom tenni, a mit tettem. Ha rosszul esik valakinek, nem tehetek róla.

Marosvásárhelytől, 1864 october 14.

Szabó Sámuel

tanár.

Nyilatkozat.

A „Kolozsvári Közlöny“ 110-dik számában B. E. J. betűk alatt megjelent „Egy pár szó“ című cikket Buda Imre ur felhívására magaménak vallom.

A mi pedig illeti, miért irtam B. E. J. jegy alatt az említett cikket? magyarázatát abban leli, hogy azt b. E. J. József lelkesítő versével „a hosszú éj után napnak kell jönnie“ végeztem be, s hogy nehogy valaki plagiumot gondoljon, B. E. J. betűket oda irtam, de nevetem is, miért látta jónak a szerkesztőség nevetem mellőzni nem tudom, de gondolom azért, hogy polemikáit lapját megkíméltesse. *) Azonban, hogy azt én szerkesztettem, a felhívásra kijelentem. A mi pedig azon vádat illeti, hogy rágalmaztam, azt merőben tagadom; czélom volt: Buda Imre urat csak figyelmeztetni, hogy óvatossá legyen, mert: a harcoss olykor, ha nem ügyel, magát vagy társát sérti meg saját fegyverével, s ha önhévík által elragadtatva kimért időn kívül

*) Nem bizony mi, de nem reflectálva az idézett versre, azt hittük, hogy t. barátunk azon betűjegyeket akarja használni irata alatt.

Szerk.

igen előre rohanunk az ellenség sorai felé, könnyen elvágják visszahúzódási utunkat, Makrai László.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, october 8. A „Köln. Ztg.“ levelezője szerint Londonban el van terjedve az a vélemény, hogy Napoleon császár azért kötötte a szeptemberi egyezményt éppen két évre, mert orvosai legfeljebb ennyire véleményezték a pápa valószínű életartamát; akkor aztán a rokonát, Bonaparte herceget pápai kamarást, vagy legalább is egy francia érzelmű egyéniséget választatna meg pápának. Akár merre halgatódzék az ember, folytatja az idézett lap tudósítója, mindent azt hallja, hogy ebből az egyezményből Austria elleni háború fog kifejlődni; hogy Francia- és Olaszország közt minden ki van csinálva, még az is, hogy az előbbi mit kapjon fáradsága jutalmul. Ily értelemben szól Francia-, Olaszországból, sőt még Bécsből érkező minden politikai tartalmu tudósítás. A sok közül álljanak itt a „Times“ párisi levelezőjének következő sorai: „Itt a közönség napról napra mind inkább arra a véleményre hajlik, hogy az egyezmény háború ellopástja, kimaradhatlan háború, ha szinte kitése egy vagy két évre el is haladna. Az uralkodó gondolat az, hogy a francziák odahagyják Olaszországot, de nem ebből meg az osztrákok ki nem takarodnak az egész olasz földről. Az itteni politikusok okoskodása még sokkal tovább megy. Szerintük egy titkos egyezmény létez a Cavourral Plombièresben kötött szerződés még nem teljesített részének keresztül vitelére. Franciaország az osztrákoknak Venczelebből kiveréseért a Mont Cenistől délre s a középtenger partján fekvő terület részeket kapná jutalmul. Franciaország első lépése azonban a nagy és nehéz játéknak a lenne, hogy Oroszországot a két német nagy hatalomtól elszakítsa; és ha az orosz és francia császárok közötti találkozás csakugyan létre jönne, ezt úgy tekintnék, mint az érintett ter bizonyítékát. Dacára az Austria és Poroszország közt fenálló kölcsönös biztosítási szerződésnek, itt azt hiszik, hogy a közelebb jövő két év alatt sikerülni fog Austriát elszigetelni. Mások ismét azt hiszik, hogy Austria, feledve az 1859-ki keserű tapasztalatokat ismét támadólag fog az olasz királyság ellen fellépni, a mely esetben alig ha igényelheti Poroszország segélyét.“

Londonban és az egész országban egy oly kérvényt köröznék, mely az amerikai néphez van intézve, s a béke helyreállítását tanácsolja. Ez a kérvény már utban van; a békes mozgalom főindítója, Hoghton Henrik a new-yorki kormányzóhoz küldvén azt meg. Az óriási okirat 130,000 Londonban, s 200,000 vidéken sietve gyűjtött hiteles aláírással van ellátva, mely aláírások 3 hét alatt gyűltek.

Franciaország. Páris, october 11. A „Constitutionnel“ kifogyhatlan a sept. 15-diki egyezményre vonatkozó s a közvélemény megnyugtására irányzott cikkekkel. Így a mai számában ezt írja Franciaország nem hagyta el e sz. székét, hanem annak függetlenségét s ottalmat ajánlott föl külmegtámadások ellen. Franciaország 14 éven át saját költségén, s minden igény nélkül tartá Romát megszállva, Valjon örökké kelljen-e tartania ennek az ideiglenességnak, mivel a clericalisok azt mondják, hogy Róma semmi népszerű s korszerű reformot sem adand? Ez annyit tenne, mint IX. Pius jobb belátását gyanúsítani. Victor Emanuel is alapítván vádolják a radicalok által utógondolatokkal. A jó indulatu közvélemény távol tartja magát a véletektől, s az egyezményt komoly és jó szellemben fogja föl.

A mint a „Köln. Ztg.“-nak Párisból írják, a császár különös lépéseket készül tenni, hogy a pápát Olaszország irányában engesztelékeny magatartásra bírja. Hir szerint Walevski gróf van kismelve arra, hogy a császár barátságos előterjesztéseit megvigye, s azt hiszik, hogy ez a magas állású férfi sikerrel fog Romában működni, ismeretes levén a szent székhez ragaszkodó érületéről. Bécsben is fognak megnyugtatósi kísérletek történni, ugy azonban, hogy valószínűleg semmi titkot sem csinálnak belőle, hogy a béke tartós fenmaradása csak úgy lehetséges, ha Austria felhagy az állandó hadilábal, a melyen Olaszországgal szembe áll. Ez ajánlatnak az által íggyeknek nagyobb nyomatókat szerezni, hogy Turinban a kormányt szintén rábeszéljék a hadsereg lejjebb szállítására. A jelentés, a melyet La Ronciere altengernagy tett Venczele és Veronában szerzett tapasztalatairól, hir szerint, nagy benyomást tett a császárra.

A „France“, a „Pays“, az „Indep. B.“ és „Köln. Ztg.“ egyhangulag írják, hogy a francia és orosz császár találkozi fognak éppen a jelen napok valamelyikén. Már régebben írták a lapok, hogy az orosz császár, egészségi tekintetéből a szelid égalju Nizzá-

ban határozta a telet tölteni. E hó 19-re volt számítva, hogy a császárné, a csár kíséretében Lyonba érkezik éji szállásra, a honnan 20-án Marseillen át Nizzába mennek. Napoleon császár Lyonba fogva magas vendégeinek üdvözlésére menni, sőt az idézett kútfők némelyike szerint Toulonban hajóra ülve egy egész hajóraj kíséretében evez Nizzába, hogy visszaadja a látogatást, melyet a csárné Schwalbachban Eugenia császárnénál tett. A császári gárdából egy zászlóalj vadász parancsot kapott, Párisból Nizzába utazásra, a hol az orosz császárné egész ott léte alatt disz- örségi szolgálatot tegyen. Mindezekhez a politizáló világ igen természetesen nagy politikai kombinátokat is köt. Így az angolországi rovatunk alatt említett terven kívül, III. Napoleon ismét kísérletet teend, hogy még mindig nagy ragaszkodással apolt congressus javaslatának II. Sándort megnyerje. Most a siker reménye annyival nagyobb, mert a minden oroszok csárja, a mint mondják, nagyon pártolja a sept. 15-i egyezményt.

Olaszország. Turin, oct. 11. A kormány a főváros átváltoztatásának költségeire 50 milliót fog kérni a parlamenttől. A kamarák néhány nápolyi tagja, bir szerint, Floren- renz ellen Nápoly mellett fog ugyan nyilat-

kozni, de azért a nagy többség a kormány részén lesz. A mint Florenz mellett a szava- zás kívánt eredménytől megtörténik, a mi- nisterium azonnal kérni fogja a piemonti tör- vényeknek Toscanára is kiterjesztését, miután itt még mind a régi magánjog van ér- vényben.

A „Havas“ féle lap szerint Turinban még nem szüntek meg az éji csendzavarások. Így e hó 9-ről 10-re viradó éjen véres összekapás történt a polgárok és katonaság közt. 14 sze- mély halt vagy sebesült meg. Másnap elfoga- tások voltak.

Az „A. A. Ztg.“ levelezője szerint Ricasoli, mikor az új kabinet alakulásakor tárczával kintálta, ezt mondotta: „Mint florenczinek nem lehet és nem szabad a kabinetbe belép- nem; de egész erőmből pártolni fogom a mi- nisteriumot, a mely elődeinek programját követi. Az egyezményre vonatkozó okmányok- ban hatalmas előlépést látok a cél felé, a melyre az olaszok törekednek. El kell fogad- notok az egyezményt, ha azt nem akarjátok, hogy én titeket egész Olaszország színe előtt eláárulással vádoljalak. Ha a kellő időpont elérkezik, én leszek az első, a ki ezt kiál- tom: Rómába!“

Orosz- és Lengyelország. A „Patrie“

sz. pétervári levelezői szerint, az orosz kor- mány csatlakozott a francia politikához, an- nak Rómára vonatkozó határozatait illetőleg. Sz. Pétervárott azt hiszik, hogy Sándor csá- szárnak néhány nap előtt alkalma volt, ez iránt szóval nyilatkozni. Berlinben a hangulat szintén kedvező a franczi politikára nézve, s az orosz s orosz fejedelmek abban egyeztek meg, hogy közösen fognak a bécsi kormányra hatni, az egyezmény elleni irányzat megszü- ntetése végett. Különösen Austria saját érdekei szempontjából nyilvánítanak a szövetséges fe- jedelmek e hangulatot, a francia-olasz egyezmény által előállított új helyzet tekintetében.

Ujabb. Páris, oct. 16. Romából a szent szé- k elhatározásáról még semmi bizonyos. Azonban figyelemre méltó az „Osserv. rom.“ egy cikke, mely a „Mem. dipl.“ azon ál- lítására, hogy a szent szé- k az egyezményt meg van elégedve, kijelenti, hogy Romá min- dig a bölcsesség és türelem, nem pedig a gyengeség fogja vezérelni. Turinból jelentik, hogy tekintélyes egyének, mint Bognio és Ricci állítása szerint, Napoleon bizonyos ese- tekre terület átengedéseket kötött ki maga- nak. Bismarkot 20-ra várták Párisba Talley-

rand a császárt Nizzába kíséri. Hir szerint Oroszország az olasz kérdésben igen conser- vativ szellemben nyilatkozik. Párisi döntő kö- rökben is határozottan a béke fentartása s a pápa világi uralmának megszilárdítása mellett vannak.

— Frankfurt, oct. 16. A „Köln. Bl.“ szerint Antonelli bíbornok Sartiges grófnak azt válaszolta, hogy a pápai kormány a se- reg szervezés dolgában egészen saját belátá- sa szerint fog eljárni; az államodósság egy részének átruházása iránt azonban soha sem fog Piemonttal alkudozni.

— Turin, oct. 16. A munkások népgyű- lést tartottak, melyből két kérvényt intéznek a parlamenthez. Egyikben a sept. egyezmény ellen nyilatkoznak; a másikban az előbbi mi- nisterium vádállapotha helyezését kéri.

Bécsibörze October 19-kén: Nemzeti köl- csön 78.80. 5% Metalliques 70.10. Bank-rész- vény 774.—. Hitel részvény 178.70. Váltó Lon- donra 116.65. Ezüst 116.—. Arany 5.54.

1860-diki Állam kölcsön 92.30.
October 17-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarország 72.50. Erdélyi 68.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(268)

(2-12)

BALÁZS BOLDIZSÁR BUNDA-BAKTÁRA.

A TANÁCSHÁZ MELLETT 3-dik szám.

A hol is mindennemű férfi és női utazó és városi BUNDÁK talál-
tatnak jutányos árak mellett.

Valamint becses megrendelések pontos teljesítésére vállalkozik fennirt.

(110)

20/10 1864.

(21-21)



Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA



mely a párisi műkiállításon arany-érmét nyert.

Középponti raktára a „Gólyához“ czimzett gyógyszer-tár Bécsben, és egyedül
az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmuta-
tásokkal árutatnék, melyek szóról szóra az enyim szerint utá-
nozza, a közönség csalódására, még saját néveláírásomat is vi-
selik, s ily módon azok külsőjeiről itélve saját gyártmánya-
immal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen
hamisítások ellenébe óvásul mindenkit azon megjegyzéssel fi-
gyelmeztetni, miszerint az ilyenű szerekeknek megkülönböz-
tése végett, minden általam készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel van ellátva,
s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papírosan ezen esmeretű-jegy „Moll
Seidlitz-pora“ (Moll's Seidlitz-Pulver) víznyomáson látható.

Ára egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben hebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddig-
elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császári nagy bi-
rodalom minden részéből hozzáuk beküldött több ezrenyi hálaírat részletes biz-
nyatváltással, hogy azok részről dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebeteg-
ség, idegbaj, szívdobogás, ideges főfájás, vértorlódás, közhányás, tagfájdalom, s végül
hysteria, hypochondria, tartós hanyási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használtattak,
s a legártalmasabb győgyeredményt vívtak ki. Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan
bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógy-
módot használtak, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre
és állandóan viszszerherték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók,
kereskedők, közművesek, mű-észek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógy-
szerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvek, a kiknél
azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a
valódi Seidlitz Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvárt: RITTER Tr. özvegye gyógyszer. Továbbá Besztterezén: Szon-
got György. Brassóban: Jekelius F. Fogaras: J. B. Gschader. M.-Vásárhelyt: Bu-
cher M. és Burdats A. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl. Nagy-
Szebenben: Müller gyógyszerész. N. Váradon: Jánky Antal. Segesvárt: Misselbacher.
Szász Régen: Wachner & Schinker. Szászsebesen: Binder F. gyógyszer. Szent-
Ágothán: Knall K. gyógyszerész. Szerdahelyt: Schimert F. gyógyszerész. Zalat-
nán: Megay G. A. gyógyszer. Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi czégeknél létezik még ezeken kívül a

**norvégiai „Bergen“ városból való
valódi**

DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ

raktára is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr. egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmárkával és kimerítő használati utasítással.
Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgálattik és czinkupa-
kal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir faj a dorsch-
halnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalán
semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben lévő
folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az köz-

vetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirrolaj Euro-
pának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyszer a mell- és tüdőbajok-
ban, scrophulus és rachitis, közhányás és csúsz, idült bőrkütiés,
szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A.

gyógyszerész Bécsben,
„zum Storch“, Tuchlauben.

Az első magyar ált. biztosító társaság

Kolozsvári főügynöksége
biztosít

TÜZKÁROK ELLEN

a lehető juányos díjak, gyors kárterítések mellett, épületekre, gazdasági- és iparkészletekre,
butorokra, állatokra, életbiztosításokat is elvállal, a biztosított balála után fizetendő tő-
kéek és nyugdíjak, a biztosított életében fizetendő kifizetési tőkék, elhalasztott éviáradé-
kok (nyugdíjak) és közvetlen járadékokra.

Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van a nagy piac 162 sz. a. és

vidéki ügynökök:

Abrudbányán: Pongrácz D.;	Fehérvárt: Matheny Emil;	M.-Ujvárt: Sebestyén A.;
Alfaluban: Gál Elek;	Felvinczen: Lemberger M.;	M.-Szengyelben: Csizsér L.;
A.-Rakoson: Józsa András;	Gyaluban: Soós Ferenc;	M.-Záhon: Kutasi Ferenc;
Ardén: Viski Pál;	Gy.-Mónostoron: Fritsch J.;	Mocson: Rohonczy Zs.;
Alkomácán: Papp János;	Hévízen: Péterfi Sándor;	N.-Ilondán: Móricz S.;
Bágyonban: Dali Ádám;	Hidalmáson: Majtbényi Fer.;	N.-Ölvösön: Deésy Sándor;
Baróthon: Császár Antal;	Jaádon: Stillfried Bernád;	N.-Enyeden: Ungerpek M.
B.-Hunyadon: Hiry János;	Jarában: Siménfalvi Gy.;	N.-Sajón: Szórvári György;
Beszterezén: Tannenhau I.;	Kapnikbányán: Gruber Ján.;	Oláh-Láposbányán: Hanschild
Bethlenben: Bernádi D.;	Kékesen: Némethy Sándor;	Gyógy.;
Bodolán: Kósa Sándor;	K.-Vásárhelyt: Hankó L.;	Pókafalván: Márk József;
Booson: Móra Samu;	Kis-Borosnyón: Albu Endre.;	Rettegen: Köblös István;
Bölonben: Sebestyén K.;	Kis-Enyeden: Papp Miklós.;	O.-Tordán: Osztián testvérek;
Buzában: Benkő József;	Korondon: Nán Sándor.;	Sz.-Nádason: Pogány L.;
Czegén: Mátyás Zs. gmond.;	Kolozsvárt: Sallai István.;	Szamosujvárt: Dájbukát J.;
Csápón: Finna István.;	Kövenden: Tanka Samu.;	Sz.-Udvarhelyt: Solymosi J.;
Czintoson: Gerasimu János.;	M.-Láposon: Breuer Pál.;	Szerdahelyt: Medgyesi J.;
Cs.-Kereszturon: Torma K.;	M.-Ludason: Szabó Sándor.;	Teleken: Magyarósi F.;
Cs.-Szeredában: Erős Elek.;	M.-Igenbe: Mohai Sándor.;	Tekébe: Varga Sámuel.;
Dézsén: ifj. T. Róth Pál.;	M.-Régenben: Szász István.;	Toroczkón: Koronka Antal.;
Dézfalván: Kovács Dénes.;	M.-Frátán: Finta Samu.;	Tövisen: Lukács József.;
D.-Szt.-Mártonban: Szőnyi Fe- rencz.;	M.-Örményesen: Ka-sai K.;	Uj-Tordán: Balogh János.;
Egerbegen: Barabás J.;	M.-Bádon: Boér Antal.;	Választon: Filep István.;
	M.-Vásárhelyt: Jenei A.;	Vajában: v. Filep Albert.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége.

(265)

(2-6)

KÓVÁRI LÁSZLÓ.

**Kolozsvárt Stein Janos könyvkereskedésében
megjelent:**

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV.

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent
és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegye-
tekkel ellátva.

Irta **Hilbi HALLER KÁROLY,**

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereske-
delmijog, csöndrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi
elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára 1 ft 80 kr. oszt. értékben.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzeté, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára 2 ft 50 kr.

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.

Diszkiadás 1 ft 60 kr.

A TÁRSADALOM ALAPELVEI.

Irta **Zádori János.** Ára 2 ft.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda bettiivel (Bel-farkasutca 74 sz.)